

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 46/08-62

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. októbra 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka, zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť P. J., B., zastúpeného advokátom Mgr. R. Š., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bánovce nad Bebravou vo veci sp. zn. 3 C 303/2001 (v súčasnosti sp. zn. 4 C 6/2008) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. J. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bánovce nad Bebravou vo veci sp. zn. 3 C 303/2001 (v súčasnosti sp. zn. 4 C 6/2008) p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bánovce nad Bebravou p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 6/2008 konať bez zbytočných prietáhov.

3. P. J. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bánovce nad Bebravou p o v i n n ý zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á zaplatiť trovy právneho zastúpenia P. J. v sume 6 732 Sk (slovom šesťtisícšesťstotridsaťdva slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu advokáta Mgr. R. Š., Advokátska kancelária, B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Bánovce nad Bebravou j e p o v i n n ý uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 6 732 Sk (slovom šesťtisícšesťstotridsaťdva slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Vo zvyšnej časti sťažnosti P. J. n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. mája 2007 doručená sťažnosť P. J., B. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 33 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bánovce nad Bebravou (ďalej len „okresný súd“) a Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 303/2001.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ doručil 21. mája 2001 okresnému súdu návrh na vydanie platobného rozkazu, pričom 30. mája 2001 „v spojitosti s informatívnym výsluchom, podal upravený návrh“. V priebehu konania ešte v roku 2001 Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na vznik sporu o príslušnosť na konanie v predmetnej veci rozhodol, že miestne príslušným na toto konanie je okresný súd.

Ďalej sťažovateľ v odôvodnení svojej sťažnosti uviedol, že okresný súd ustanovil 9. decembra 2003 sťažovateľovi právneho zástupcu, od ktorého sťažovateľ „očakával *takpovediac výrazný posun vo veci. Avšak a taktiež márne*“.

Z odôvodnenia posudzovanej sťažnosti ústavný súd zistil, že sťažovateľ adresoval konajúcemu súdu sťažnosti na prietahy v konaní, pričom v odpovediach na uvedené sťažnosti (február a máj 2007) podpredseda súdu zdôrazňoval, že konajúci sudca bude upozornený na povinnosť vo veci konať plynule a bez zbytočných prietahov.

Na základe žiadosti sťažovateľa mu ústavný súd ustanovil uznesením č. k. III. ÚS 46/08-16 zo 7. februára 2008 právneho zástupcu z radov advokátov na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

Ustanovený právny zástupca doručil ústavnému súdu 9. apríla 2008 doplnenie podanej sťažnosti, z ktorého ústavný súd zistil, že v predmetnom konaní sa sťažovateľ domáha voči odporcom JUDr. J. H., súdnemu exekútorovi, a voči Slovenskej republike zaplatenia sumy, ktorá bola podľa neho protiprávne v rámci exekúcie zrazená z jeho príjmov. Právny zástupca zároveň poukázal na skutočnosť, že vo veci pôvodne konal okresný súd, po jeho zrušení bola vec prejednávaná Okresným súdom Trenčín a po obnovení sídla a činnosti okresného súdu je vec opätovne prejednávaná na tomto súde.

Po oboznámení sa s obsahom vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 46/08-40 z 1. júla 2008 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie, a to v rozsahu tvrdeného porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd adresoval 17. júla 2008 predsedníčke okresného súdu výzvu na vyjadrenie sa k vecnej stránke predmetnej sťažnosti a na oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 14. augusta 2008 predsedníčka okresného súdu oznámila, že po znovuobnovení okresného súdu bola predmetnému konaniu pridelená

sp. zn. 4 C 6/2008, a navrhla, „*aby ústavný súd rozhodol podľa vlastného uváženia*“, pričom prezentovala názor, „*že rozhodnutiu vo veci v primeranej lehote bránila najmä tá skutočnosť, že navrhovateľ v konaní svoj návrh neustále doplňoval, či už v súvislosti s predmetom konania, okruhom účastníkov a ich zástupcov, vo vzťahu k viacerým ustanoveným zástupcom sťažovateľa, alebo v súvislosti s predbežnými opatreniami, ktorých vydania sa po začatí tohto konania sťažovateľ domáhal, čo malo za následok, že sa súdy museli v prvom rade právoplatne vysporiadať s týmito procesnými návrhmi a až potom konať o predmete konania*“. V závere svojho vyjadrenia predsedníčka okresného súdu vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Ústavný súd zaslal 21. augusta 2008 vyjadrenie predsedníčky okresného súdu právnenému zástupcovi sťažovateľa s možnosťou zaujať k tomuto vyjadreniu stanovisko.

Právny zástupca sťažovateľa doručil 18. septembra 2008 ústavnému súdu stanovisko k vyjadreniu predsedníčky okresného súdu, v ktorom zdôraznil, že „*sedemročná doba trvania súdneho sporu, ktorý nemožno považovať za zložitý, je aj s ohľadom na procesné úkony sťažovateľa na ktoré sa okresný súd odvoláva veľmi dlhou. Je preto možné s istotou hovoriť o porušení sťažovateľových ústavných práv opísaných v sťažnosti*“. Neustále zmeny návrhu na začatie predmetného konania právny zástupca sťažovateľa zdôvodnil práve dĺžkou trvajúceho sporu, keď „*v dôsledku plynutia času sa ... menila výška predmetu konania a táto skutočnosť sťažovateľa donútila k zmenám a ďalším procesným úkonom, ku ktorým by zrejme za obvyklých okolností nepristúpil*“. Právny zástupca ústavnému súdu oznámil, že spolu so sťažovateľom netrávajú na ústnom pojednávaní vo veci. V prílohe stanoviska doručil právny zástupca sťažovateľa ústavnému súdu i písomné stanovisko samotného sťažovateľa z 10. septembra 2008, v ktorom tento v podstate zopakoval tvrdenia uvedené v stanovisku svojho právneho zástupcu, pričom poukázal predovšetkým na dĺžku rozhodovania okresného súdu o predbežnom opatrení v predmetnom konaní. Zároveň sťažovateľ zvýraznil svoj zlý zdravotný stav a sociálnu situáciu. Prílohy k svojmu stanovisku z 10. septembra 2008 doručil sťažovateľ ústavnému súdu 17. septembra 2008.

Napokon ústavnému súdu 23. septembra 2008 bolo od sťažovateľa doručené ďalšie podanie označené ako «*Stanovisko k listu číslo Spr 636/2008 z 11. 08. 2008 „Vyjadrenie*

k sťažnosti“ – t. j. oprava podania z 10. 09. a 16. 09. 2008», v ktorom však zdôraznil, že ním *„na svojich podaniach z 10. a 16. 09. 2008 (urobených v lehote) nič nemením, nepridávam, ani neuberám“*. V tomto podaní sťažovateľ zrekapituloval chronológiu úkonov zdravotnej starostlivosti poskytnutých mu v období od 1. septembra 2008 do 22. septembra 2008. Taktiež poukázal na ním tvrdenú nezákonnosť v priebehu exekučného konania, ktorá má zakladať jeho nárok na náhradu škody.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto na splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (III. ÚS 154/06, I. ÚS 76/03).

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci

v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Judikatúra EŠLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

Základnými kritériami na hodnotenie veci ako zložitej je skutkový stav veci a platná právna úprava relevantná pre rozhodnutie o veci (II. ÚS 26/95). Predmetom posudzovaného konania je návrh s'ťažovateľa, ktorým sa domáha náhrady škody spôsobenej postupom štátneho orgánu. Podľa názoru ústavného súdu takýto typ konania nevykazuje vysoký stupeň právnej zložitosti, hoci náročnosť zisťovania skutkového stavu môže závisieť od vývoja dôkaznej situácie.

Pri posudzovaní druhého kritéria používaného na hodnotenie prípadných zbytočných priet'ahov v konaní ústavný súd dospel k záveru, že správanie s'ťažovateľa, resp. jeho právnych zástupcov čiastočne prispelo k celkovej dĺžke konania. S'ťažovateľ viackrát adresoval okresnému súdu návrhy na vydanie predbežného opatrenia (sedemkrát) a taktiež viackrát (sedemkrát) modifikoval svoj žalobný návrh. Okrem toho doručil s'ťažovateľ okresnému súdu väčší počet nekvalifikovaných podaní, ktorými sa však okresný súd rešpektujúc zásadu neformálnosti občianskeho súdneho konania musel zaoberať, čo znamenalo časté výzvy s'ťažovateľovi, resp. jeho právnym zástupcom na odstránenie nedostatkov týchto podaní alebo na objasnenie ich vzťahu k predmetu konania.

S'ťažovateľ takisto často adresoval okresnému súdu i žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu a o oslobodenie od súdnych poplatkov, čo pri využívaní oprávnenia podávať

opravné prostriedky proti rozhodnutiam okresného súdu a takýchto podaniach taktiež prispelo k predĺženiu predmetného konania.

Realizácia uvedených procesných úkonov je nepochybne právom účastníka konania, ak si však vyžaduje adekvátnu reakciu zo strany konajúceho súdu, nemožno tomuto súdu pripočítať spomalenie priebehu konania z dôvodu potrieb takýchto reakcií.

Pri posudzovaní tretieho kritéria relevantného na skúmanie prípadného výskytu zbytočných prietahov v konaní sa ústavný súd sústredil v prvom rade na zisťovanie, či sa v predmetnom konaní vyskytli obdobia nečinnosti.

Obdobím súvislej nečinnosti, ktoré ústavný súd z vyžiadaného spisu zistil, bolo obdobie od 23. decembra 2004, keď sťažovateľ podal odvolanie proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí návrhu na vydanie predbežného opatrenia, do 18. júna 2007, keď konajúci súd predložil súdny spis Krajskému súdu v Trenčíne na rozhodnutie o podanom odvolaní (takmer dva a pol roka).

V postupe okresného súdu ústavný súd zistil aj kratšie obdobia nečinnosti, ktoré však v konečnom dôsledku mali vplyv na to, že konanie nie je právoplatne skončené ani po viac ako siedmich rokoch od jeho začatia.

Išlo o obdobie od 15. marca 2002, keď bol sťažovateľ vypočutý na okresnom súde, do 23. septembra 2002, keď okresný súd nariadil pojednávanie vo veci (viac ako šesť mesiacov), ako aj o obdobie od uskutočnenia pojednávania 17. decembra 2002 do 19. júna 2003, keď okresný súd zamietol návrh sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia (šesť mesiacov).

Ústavný súd tak zistil, že v predmetnom konaní došlo k výskytu zbytočných prietahov v celkovej dĺžke tri a pol roka, čo v okolnostiach posudzovaného prípadu má za následok porušenie sťažovateľovho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov i jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote (1. bod výroku tohto nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Sťažovateľ v petite svojej sťažnosti navrhol takéto rozhodnutie, preto ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v predmetnej veci konal bez zbytočných prietáhov (2. bod výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľa garantovaného mu čl. 48 ods. 2 ústavy i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Ústavný súd pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení vzal do úvahy najmä charakter predmetu konania, obdobie právnej neistoty sťažovateľa, jeho správanie počas predmetného konania, a aj skutočnosť, že ústavný súd vo veci zistil porušenie základného práva.

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 700 000 Sk. Ústavný súd v okolnostiach posudzovaného prípadu považuje za primerané priznať mu sumu 40 000 Sk (3. bod výroku tohto nálezu).

Pri určovaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera ESLP, keď priznáva spravodlivé zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru aplikovaného na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia nie je prípadná náhrada škody, a to ani tá, ktorá v sťažovateľovom prípade predstavuje predmet sporu.

IV.

Keďže ústavný súd sťažovateľovi na základe jeho žiadosti a po splnení podmienok ustanovil právneho zástupcu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, uložil Kancelárii ústavného súdu uhradiť ustanovenému právnenému zástupcovi trovy právneho zastúpenia v sume 6 732 Sk (4. bod výroku tohto nálezu).

Podľa § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sa na konanie pred ústavným súdom použijú primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Podľa § 148 ods. 1 OSP štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd zároveň uložil okresnému súdu povinnosť uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia na účet Kancelárie ústavného súdu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (5. bod výroku tohto nálezu).

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2007, ktorá bola 19 056 Sk, keďže úkony ustanoveného právneho zástupcu boli vykonané v roku 2008. Úhradu ústavný súd priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, spísanie doplnenia sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov v sume 3 176 Sk za každý úkon právnej služby a 190 Sk režijný paušál za každý úkon právnej služby. Úhrada trov právneho zastúpenia tak bola priznaná v celkovej sume 6 732 Sk.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. októbra 2008